

MYTOLOGISK REGISTER

Aeneas *Romersk. Trojansk sagnhelt. Sønn av Venus (Afredite) og trojaneren Anchises. Etter den trojanske krigen flyktet Aeneas og endte tilslutt opp i Latium, dagens Roma. Stamfar til de romerske keiserne.

Afredite *Gresk - **Venus** *Romersk. Kjærlighetens og skjønnhetens gudinne som steg opp av bølgeskummet i tidenes morgen. Gift med Hefaistos. Hadde mange kjærlighetsforhold, bl.a. med krigsguden Ares, far til hennes sønn Eros.

Aias *Gresk. En av de tapreste heltene i den trojanske krigen. Sønn av Telamon.

Akilles *Gresk. Grekernes største helt i krigen mot Troja. Ble dyppet i elven Styx for å gjøres usårbar, men moren holdt han i helen som ble hans eneste sårbare punkt (akilleshæl). Sønn av Pelevs og havgudinnen Thetis.

Amun-Ra *Egyptisk. Identifiseres med solguden. Regnet som Faraos far.

Andromeda *Gresk. Etiopisk prinsesse. Datter av kong Kefos og dronning Kassiopeia. Ble ofret av sine foreldre til ett sjøuhyre. Reddet av Persevs som holdt frem Medusas hode og forsteinet sjøuhyret. Siden tok Persevs henne med til sitt hjemland og gjorde henne til sin dronning.

Apollon *Gresk – **Apollo** *Romersk. Gud for solen, lyset, spådomskunsten, musikken og legeskunsten. Tvillingbroren til Artemis. Sønn av Zevs og Leto/Latona)

Ares *Gresk – **Mars** *Romersk. Krigsgud. Sønn av Zevs og Hera. Blødtørstig og hevnlysten. Hatet av de fleste guder, men elsket av Afrodite.

Ariadne *Gresk. Hjalp Thesevs til å drepe Minotaurus. Flyktet med ham fra Kreta for å komme unna sin fars vrede. Ble forlatt på øya Naxos der hun ble funnet av Dionysos som tok henne med seg opp i gudenes verden. Datter av kong Minos og Pasifae.

Artemis *Gresk – **Diana** *Romersk. Mångudinne for jakt og ville dyr. Datter av Zevs og Leto, tvillingsøster til Apollon. Med sin pil og bue som alltid rammer sitt mål, bestemmer hun over liv og død.

Athene *Gresk – **Minerva** *Romersk. Visdommens og krigskunstens gudinne. Hun er både krigersk og fredelig, både jomfruelig og moderlig. Seiersgudinnen Nike følger henne. I motsetning til Ares som er blødtørstig, står Athene for krig som middel til å tvinge frem fred. Hun er beskytter av arkitektur, vitenskap, kunst og håndverk. Datter av Zevs og Metis. Athene sprang ut av Zevs panne med brynje og spyd i hånden etter at Zevs hadde slukt den vise Metis fordi han var redd for konkurranse fra henne.

Daidalos *Gresk. Oppfinner, arkitekt og kunstner. Ble forvist av den høyeste domstol i Athen, og søkte eksil hos Kong Minos på Kreta. (Et av de mange eksempler på de flytende grenser mellom guder og mennesker.)

Demeter *Gresk – **Ceres** *Romersk. Jordbrukets gudinne. Hun får såkornet til å spire. Datter av Kronos og Rhea. Søster til Zevs, Poseidon, Hades, Hestia, og Hera. Mor til Kore/Persefone.

Dionysos *Gresk – **Baccus** *Romersk. Vinens og ekstasens gud. Sønn av Zevs og Semele. Ble fostret i Zevs lår etter at Semele ble lurt i døden av Zevs hustru Hera.

Epimethevs *Gresk. Sønn av Iapetos og bror til Promethevs. Etter at Promethevs (ildens gud) stjal ilden fra gudene og ga den til menneskene, sendte gudene Pandora med sin eske til Epimethevs som hevn.

Eros *Gresk – **Amor** *Romersk. Kjærlighetens gud. Den mest kjente av sønnene til Afrodite og Ares. Han flyr rundt og skyter kjærlighetens piler i menneskers hjerter.

Fugl Føniks. Solens fugl. Symbol for oppstandelse og udødlighet. Den brenner seg selv til aske, men gjenoppstår på den tredje dagen. Opprinnelig kalt Benu-Fuglen (Egyptisk). Dyrket som den første guddommen i solgudens tempel i On-Heliopolis.

Frøya *Norrøn. Kjærlighetens og fruktbarhetens gudinne.

Gratiene *Romersk – **Caritene** *Gresk. Behagets gudinner. De tre gratiene var ternene til Venus (Afrodite).

Hades/Pluto *Gresk - **Dis Pater** *Romersk. Underjordens gud og hersker over dødsriket. Sønn av Kronos og Rhea, bror til Zevs. Gift med Persefone.

Hathor *Egyptisk. Kjærlighetens og fruktbarhetens gudinne. Kvinnenes og de dødes beskytterinne. Gift med **Horus**. Symbolsk mor til faraoene.

Hefaistos *Gresk – **Vulkanus** *Romersk. Smiekunstens gud. Sønn av Zevs og Hera. Gift med Afrodite. Vanskapt og halt, men skaper av de vakreste ting.

Hekate *Gresk. Nattens gudinne. Ofte avbildet med tre hoder. I mørke netter er hun ute med et følge av spøkelser og ville hunder.

Helios *Gresk. Solgud. Styrer solens vogn over himmelhvelvet.

Heimdall *Norrøn. Styrer solens skip på himmelen. Vokter Bifrost, regnbuebroen som leder til Åsgård, gudenes verden.

Hera *Gresk – **Juno** *Romersk. Ekteskapets gudinne og himmeldronning. Datter av Kronos og Rhea. Både søster og hustru til Zevs. Mor til Ares, Hebe og Hefaistos.

Hermes *Gresk – **Merkurius** *Romersk. Gud for kjøpmenn og tyver. Sønn til Zevs og nymfen Maia. Gudenes sendebud. Med sine bevingede sandaler kan han røre seg fritt mellom gudeverden og underverden (Hades). Fører de dødes sjeler til Hades.

Hestia *Gresk – **Vesta** *Romersk. Ildstedets gudinne. Hun er jomfru og personifiserer ildstedet som var hjemmenes midtpunkt og hellige plass. Datter av Kronos og Rhea. Søster av Zevs, Hera, Hades, Poseidon, og Demeter.

Horus *Egyptisk. Guden for sol og himmel. Sønn til Isis og Osiris. Gift med Hathor. Opptrer både som falk og menneske. Symboliserer styrke og guddommelig konglighet. I det gamle rikets to første dynastier (ca 3000-2635) regnet man Farao som den levende Horus.

Ishtar *Babylonsk. Kjærlighetsgudinne.

Isis *Egyptisk. Magiens gudinne. Hustru til Osiris, mor til Horus. Ofte avbildet med Horusbarnet ved sitt bryst.

Jupiter *Romersk. – **Zevs** *Gresk. Se Zevs.

Kore/ Persefone *Gresk. – **Proserpina** *Romersk. Blir bortført av Hades som gjør henne til dronning Persefone av underjorden en tredjedel året. Resten av året er hun hos moren, Demeter. Faren er Zevs.

Kronos *Gresk – **Saturnus** *Romersk. Sønn av Uranos og Gaia. Gift med sin søster Rhea, far til Hestia, Demeter, Hera, Hades, Poseidon og Zevs. Styrket sin far fra makten og hugget av hans genitalier, som falt i havet og befruktet bølgeskummet – og av dette ble Afrodite/Venus født. Kronos ble selv styrtet av sin sønn Zevs og sendt ned i underverdenens dypeste dyp.

Kykloper *Gresk. Kjemper med et øye i pannen. Særlig kjent fra Odysseen.

Laokoon *Gresk. Poseidons prest i Troja.

Leda *Gresk. Dronning av Sparta, gift med kong Tynda`reos.

Medusa *Gresk. En av de tre gorgonene. Mor til Pegasus. Opprinnelig en vakker jordisk kvinne, men etterat hun fortalte om sitt hemmelige kjærlighetsforhold med Poseidon, hevnet han seg ved å omskape henne til et uhyre med slanger som hår og en lang hengende tunge mellom to hoggtenner. Men hun så på, ble til stein.

Minos *Gresk. Konge på Kreta. Sønn av Zevs og Europa. Far til Ariadne. Gift med Pasifae.

Musene *Gresk – **Camēnaerne** *Romersk. Sangens og diktningens gudinner. De ni musene var døtre av Zevs og Mnemosyne, minnets gudinne.

Nemesis *Gresk. Gjengjeldelsens gudinne. Hun personifiserer den rettmessige straff som rammer mennesker med Hybris, det vil si syndig overmot.

Neptunus *Romersk – **Poseidon** *Gresk. Havets gud.

Nike *Gresk – **Victoria** *Romersk. Seierens gudinne.

Nymfer *Gresk. Opptrer i skikkelser som unge vakre kvinner. Kroppsliggjør det mystiske i naturen. Fremtrer som Najader i kilder og grotter, som Dryader i trær, som Oreader i fjell, og Nerider i havet.

Odyssevs *Gresk. Gresk helt fra Homers epos Iliaden og Odysseen. (Et av de mange eksempler på de flytende grenser mellom guder og mennesker.)

Osiris *Egyptisk. Øverste gud i underverdenen og hersker over de døde. Tidligere hadde han vært gudenes konge på jorden, men han ble drept av sin bror Seth som kappet han opp i 13 biter og spredte dem over hele Egypt. Osiris ble reddet av sin hustru Isis som samlet sammen bitene og blåste livets ånd inn i kroppen hans i noen øyeblikk, lenge nok til at hun unnfanget hans sønn Horus som siden kunne ta hevn på sin onkel Seth og bli den nye konge på jorden.

Pandora. *Gresk. Skapt av Hefaistos, smiekunstens gud. Etter at Promethevs (ildens gud) hadde stjålet gudenes ild og gitt den til menneskene, hevnet gudene seg ved å sende Pandora til hans bror Epimethevs. Med seg hadde hun Pandoras eske som inneholdt allslags onder. Pandora var nysgjerrig og trosset gudenes forbud. Hun åpnet esken og spredte derved sykdom og elendighet utover verden.

Pegasus *Gresk. Den bevingede hesten. Symbol på dikterisk inspirasjon og sjelens udødelighet. Sprang ut av Medusas blod da Persevs hogget av hennes hode.

Persefone *Gresk – **Proserpina** *Romersk. Se Kore/Persefone.

Persevs *Gresk. Sønn av Zevs og Danae. Hugget hodet av Medusa og befridde Andromeda fra et sjøuhyre ved å vise det Medusas ansikt. Giftet seg så med Andromeda.

Polyfemos *Gresk. Kyklop med et øye. Sønn av Poseidon. I Homers bok *Odysseen* blir Odyssevs og hans mannskap tatt til fange av Polyfemos, men Odyssevs blinder hans øye med en glødende stokk.

Poseidon *Gresk – **Neptunus** *Romersk. Havets gud. Sønn av Kronos og Rhea, og storebror til Zevs.

Promethevs *Gresk. Ildens gud. Sønn av titanen Iapetos og nymfen Klymene. Bror til Atlas og Epimethevs.

Ra *Egyptisk. Solguden. Representerer skaperkraften.

Rhea *Gresk. Datter av Uranos og Gaia. Gift med sin bror Kronos. Mor till Hestia, Demeter, Hera, Hades, Poseidon og Zevs.

Sarapis *Gresk. **Serapis** *Egyptisk. Egyptisk solgud av gresk opprinnelse.

Selket *Egyptisk. Beskyttelsesgudinne for medisin og magi. Datter av Ra.

Seth *Egyptisk. **Tyfon** *Gresk. Gud for kaos og vold. Drepte sin bror Osiris og overtok makten som Egypts konge.

Sibylla *Gresk/Romersk. Orakel ved hellige tempelplasser. (Et av de mange eksempler på de flytende grenser mellom guder og mennesker.)

Sol *Norrøn. Ung pike som kjører solen vogn. Datter av Mundilfare. Søster til Måne.

Sunna **Germansk*. Solens gudinne.

Thesevs **Gresk*. Drepte Minotaurus i labyrinten på Kreta og fant veien tilbake ved hjelp av et garnnøste han fått av kongsdatteren Ariadne. Sammen flyktet de fra Kreta for å unnsnippe Kong Minos vrede. Men Thesevs sviktet Ariadne på veien hjem og forlot henne alene på øya Naxos. Der ble hun funnet av Dionysos som tok henne med seg opp i gudenes verden. Thesevs ble etter sin fars død konge av Athen og samlet småstatene i Attika til en stat.

Thetis **Gresk*. Datter av havguden Neru. Mor til Akilles.

Thot **Egyptisk*. Visdommens og skrivekunstens gud.

Tor **Norrøn*. Gud for lyn og torden. Bærer alltid en hammer.

Urania **Gresk/Romersk*. Himmelenes og stjernenes gudinne.

Venus **Romersk* – **Afrodite** **Gresk*. Kjærlighetens gudinne. Se Afrodite.

Zevs **Gresk* – **Jupiter** **Romersk*. Himmeliguden. Den øverste av gudene i gresk mytologi. Sønn av Kronos og Rhea. Gift med Hera. Far til mennesker og guder.

HISTORISK REGISTER

Agrippina d. y. 15-59. e. Kr. Romersk keiserinne. Gift med Claudius som hun forgiftet for å få sin sønn Nero på tronen.

Arminius (Hermann), 16 f.Kr. - 21 e.Kr. Tysk hærfører

Augustus, 63 f. Kr. - 14. e. Kr. Den første romerske keiseren. Opprinnelig Gaius Oktavius. Tok makten over hele Romerriket i 31 f.Kr. Adoptiv sønn av Caesar.

Brahe, Tycho, 1546-1601. Dansk astronom. Lovene for planetenes bevegelser ble etablert ved hjelp av Brahes observasjoner.

Caesar, Gaius Julius, 100-44 f.Kr. Romersk feltherre og statsmann. Utropte seg selv til diktator på livstid. Ble myrdet ved en sammensvergelse.

Claudius, 41-54 e.Kr. Romersk keiser. Han etterfulgte Caligula som ble myrdet.

Dante Alighieri, 1265-1321. Italiensk dikter. Forfatter av den guddommelige komedie. Regnet som en av Italias største forfattere. Skapte det Italienske skrift- og riksspråk.

Goethe, Johann Wolfgang von, 1749-1832. Tysk forfatter. Statsminister og teatersjef i Weimar. Faust regnes som hans hovedverk.

Hannibal, 247-183 f. Kr. Hærfører fra Kartago i Nord-Afrika. Han ledet kartagerne mot romerne i Den andre puniske krigen 219 f.Kr.

Herodes den store, ca 72-4 f. Kr. Palestinsk fyrste. Erobrer Jerusalem i år 37 f.Kr. Konge av Judea og Galilea.

Herodes Antipas, ca 4 f. Kr.-39 e. Kr. Palestinsk fyrste. Sønn av Herodes den store.

Ibsen, Henrik, 1828-1906. Norsk dikter. Regnes som en av verdens fremste dramatikere.

Kleopatra VII, ca 69-30 f. Kr. Egyptisk dronning 51-30 f.Kr. Kjent for sin skjønnhet og sine kjærlighetsforhold til Caesar og Antonius.

Lukas. Forfatter av Lukasevangeliet og Apostlenes gjerninger.

Marcus Antonius 82 - 30 f. Kr. Romersk hærfører.

Michelangelo Buonaroti, 1475-1564. Italiensk billedhugger, maler og arkitekt. En av verdenskunstens største skikkelser. Hans hovedverker inkluderer Peterskirken, takmaleriene i Det sixtinske kapell, og statuen av David i Firenze.

Munthe, Axel 1857-1949. Svensk lege og forfatter. Verdensberømt for historien om San Michele.

Napoleon I, Napoleon Bonaparte 1769-1821. Fransk hærfører, politiker og statsmann. Gjennomførte statskupp i 1799 og sikret seg selv diktatorisk makt. Utropte seg selv til keiser i 1804. La under seg store deler av Europa. Led sitt endelige nederlag i slaget ved Waterloo i 1815.

Nero, 37-68 e.Kr. Romersk keiser 54-68 e.Kr. Kjent for sin grusomhet, paranoia og stormannsgalskap. Begikk selvmord.

Palladio, Andrea, 1508-1580. Italiensk arkitekt. Stor innflytelse på europeisk byggekunst.

Paulus. Død ca 65 e.Kr. Apostel. Opprinnelig fariseer og kristenforfølger. Opplevde en åpenbaring som forvandlet ham til forkynner av Kristus. Led martyrdøden under keiser Nero, sannsynligvis i år 65.

Salome. Datter av den jødiske dronningen Herodias. Kjent i Bibelen for å ha krevd Johannes døperens hode på et fat.

Sansovino, Jacopo, 1486-1570. Italiensk skulptør og arkitekt. En av høyrenessansens store kunstnere.

Shakespeare, William 1564-1616. Engelsk forfatter. Regnet som den største dramatiker i verdenslitteraturen. Skrev ca. 40 skuespill, blant disse Romeo og Julie, King Lear, Macbeth og Hamlet.

Taglioni, Maria 1804- 1884. Italiensk ballerina.

Tiberius, 42 f.Kr. -37 e.Kr. Romersk keiser fra 14-37 e.Kr. Var stesønn av Augustus og etterfulgte ham som keiser.

Vergilius, 70-19 f.Kr. Romersk dikter. Hovedverket *Aeneiden* beretter om Aeneas flukt etter Den trojanske krigen.